

5. Zanim będzie za późno. Zjawisko korupcji w jednostkach organizacyjnych SW. COSSW w Kaliszu.

6. Kodeks postępowania karnego. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970890555/U/D19970555Lj.pdf>. – Title from the screen.

7. Uchwała nr 37 Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 2014 r. w sprawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20140000299>. – Title from the screen.

Жидков Валерій Леонідович, детектив
Національного антикорупційного бюро
України

ДОСВІД БЮРО З РОЗСЛІДУВАННЯ КОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІНГАПУРУ ЩОДО ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ЗЛОЧИНАМ

Згідно з багаторічними рейтингами міжнародної організації Transparency International, Сінгапур – одна з найменш корумпованих держав світу, що посідає перше місце серед азійських країн за цим показником. «У Сінгапурі констатовано всього декілька випадків корупції, – зазначено у звітах організації, – усі вони розслідувані, винні постали перед судом і покарані» [1].

Запорукою такого рейтингу, зокрема, є те, що 1952 року в Сінгапурі було засновано спеціалізований державний антикорупційний орган – Бюро з розслідування корупційної діяльності (БРКД), покликане виконувати завдання щодо запобігання та розслідування злочинів, пов'язаних із корупцією, як у державному, так і в приватному секторах. Основними функціями органу було визначено отримання й розслідування скарг про можливі випадки корупції, розслідування протизаконних дій і зловживань службовими особами, учинених публічними службовцями, яких підозрюють у корупції, а також запобігання цьому протиправному явищу на основі аналізу практики й порядку роботи публічних установ [2, с. 41].

Ефективність діяльності антикорупційних органів у Сінгапурі було забезпечено завдяки чіткому визначенню та розмежуванню їхньої компетенції, уникненню дублювання повноважень між ними. Саме цього бракує антикорупційним органам України [3].

Попри те, що відповідно до Закону «Про запобігання корупції» основна функція БРКД полягає в розслідуванні справ про корупцію, воно також має право ініціювати розслідування будь-якого іншого тяжкого кримінального правопорушення, яке було виявлене під час проведення розслідування справи про корупцію.

Особливі повноваження БРКД щодо проведення розслідування полягають у такому: якщо, на думку прокурора, є справедливі підстави підозрювати, що було вчинено порушення Закону «Про запобігання корупції», він має право своєю постановою уповноважити директора БРКД або будь-якого офіцера поліції на проведення розслідування цієї справи з використанням методів або заходів, зазначених у цій постанові [2, с. 42].

Особливі повноваження, передбачені постановою прокурора, можуть передбачати надання доступу до інформації про банківський, кредитний або інший рахунок, а також рахунок в акціях, або сейф для зберігання коштовностей у будь-якому банку. Їх достатньо для того, щоб слідчий міг вимагати від будь-якої особи розкриття або надання вищевказаної інформації, видачі документів і предметів; отримати доступ до документації банку, перевірити облікові книги; зняти копії із записів, наявних у цих книгах (якщо вони стосуються цієї справи).

Право прокурора на отримання інформації. Відповідно до вищезазначених підстав, прокурор, попри наявність будь-якого іншого законодавства про таємницю інформації, шляхом направлення письмового повідомлення може вимагати від будь-якої особи:

– перерахувати в письмовій формі під присягою все рухоме та нерухоме майно, яке перебуває в користуванні чи належить йому самому або членам його родини, із зазначенням дати придбання кожної одиниці такого майна та способу його придбання;

– надати відомості в письмовій формі під присягою про будь-які грошові кошти, які протягом зазначеного в повідомленні періоду часу були вивезені за межі Сінгапуру особисто цією особою, його чоловіком/дружиною або дітьми;

– вимагати від податкового інспектора надати всю наявну в нього інформацію, яка стосується цієї особи, його чоловіка/дружини або дітей, а також надати або передати будь-який документ, що знаходиться в розпорядженні або віданні податкового інспектора;

– вимагати від особи, яка очолює будь-який державний департамент, відомство або установу, а також від президента, голови, адміністратора або керівника державного органу надати будь-який документ, що знаходиться у його віданні або розпорядженні, чи засвідчену копію документа, зазначеного в повідомленні.

Відповідно до вищевикладених положень, особа, якій адресовано прокурорський запит, незважаючи на таємницю інформації, що охороняється законом, або надану під присягою обіцянку про нерозголошення відомостей, зобов'язана точно та в зазначений термін виконати вимоги припису. Відмова від виконання або невиконання припису будь-якою особою вважається правопорушенням і карається штрафом та/або позбавленням волі строком до одного року.

Право на обшук і вилучення. У разі, коли в результаті надходження або отримання на запит інформації в судді або директора БРКД є достатньо підстав вважати, що в певному місці знаходяться документи, які містять докази або відомості про наявність будь-якого предмета чи майна, що стосується перелічених вище злочинів, суддя або директор можуть видати ордер, за яким слідчий БРКД або офіцер поліції мають право на безперешкодне проникнення до будь-якого приміщення (за потреби – із застосуванням сили) для проведення обшуку, вилучення та утримання будь-якого документа, предмета або майна

Право на арешт. Директор або спеціальний слідчий БРКД без постанови суду можуть затримати будь-яку особу, яка причетна до вчинення правопорушення, передбаченого Законом «Про запобігання корупції», або щодо якої отримано обґрунтовану скаргу, достовірну інформацію чи існують

обґрунтовані підозри стосовно її участі в зазначених злочинах. Під час проведення арешту затриману особу можуть обшукати з вилученням усіх виявлених у неї предметів, якщо є підстави вважати, що вони отримані в результаті злочинної діяльності та можуть бути використані як докази злочину [2].

Отже, можна дійти таких висновків. На відміну від кримінального процесуального законодавства України, яке містить презумпцію невинуватості, що поширюється й на осіб, які вчинили корупційні злочини, у Сінгапурі діє презумпція винуватості службових осіб, які, навпаки, зобов'язанні доводити свою невинуватість.

БРКД має більш спрощений порядок отримання інформації, у тому числі тієї, яка охороняється законом, від будь-яких осіб та установ лише на підставі запиту прокурора, який є обов'язковим до виконання особами, що його отримали.

Відповідно до КПК України, надання відповіді на запит детектива чи прокурора в порядку ст. 93 КПК України є лише правом, а не обов'язком того, кому він адресований, а витребування НАБУ інформації (відповідно до ст. 17 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України») є можливим лише від правоохоронних і державних органів, органів місцевого самоврядування.

Також є більш спрощеним порядок доступу слідчих БРКД до банківських документів, що відбувається на підставі постанови прокурора, тоді як відповідно до КПК України доступ до таких документів здійснюється на підставі ухвали слідчого судді.

На нашу думку, вищезазначені процесуальні повноваження БРКД Сінгапуру забезпечують ефективне та своєчасне розслідування корупційних злочинів, завдяки чому винні постають перед судом.

У зв'язку з вищевикладеним, доцільно внести зміни до КПК України, якими передбачити обов'язковість виконання органами державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, службовими та фізичними особами запиту детектива Національного антикорупційного бюро України в порядку ст. 93 КПК України щодо надання необхідної інформації та документів у визначений у ньому строк.

Необхідність таких змін зумовлена особливою підслідністю Національного антикорупційного бюро, дасть можливість швидше отримувати необхідні відомості, що сприятиме оперативному розслідуванню корупційних злочинів.

Список використаних джерел

1. Крук О. Країна, яка поборолла корупцію [Електронний ресурс] / О. Крук // Персонал плюс. – 2009. – № 26 (328). – Режим доступу: <http://www.personal-plus.net/328/5090.html>. – Назва з екрана.

2. Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей // Організація економічного співробітництва і розвитку. – 2007. – 133 с.

3. Поліщук А. Правила протидії корупції і досвід для України: Грузія та Сінгапур / А. Поліщук // Національний юридический журнал. – 2016. – № 5. – С. 166–169.

Ілляшенко Олексій Володимирович, заступник начальника Управління з питань запобігання корупції та проведення люстрації Національної поліції України, кандидат юридичних наук;

Зарубей Вікторія Володимирівна, професор кафедри досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ СПІВПРАЦІ З ОСОБАМИ, ЯКІ ПОВІДОМЛЯЮТЬ ПРО ФАКТИ КОРУПЦІЇ (ВИКРИВАЧАМИ)

В усьому світі корупцію визнано однією з найтяжчих «хвороб», що негативно впливає на всі сфери суспільного життя і яку неможливо перемогти поодиноці.

Як і в інших іноземних державах, в Україні діє низка законодавчих актів, які регламентують питання запобігання, виявлення та протидії цьому явищу.

Національною поліцією України ініційовано та здійснено низку заходів, спрямованих на зниження рівня